

je še krvoločnejši. Ustrelil je na potu vsakega, ki ga je imel na sumu, da je v zvezi s policaji. Pale so mnoge nedolžne žrtve, zlasti mnogi diggerji in ovčarji in nobeden ni imel toliko lokavosti in odvažnosti, da bi ga v nastavljenost past privabil. Vkljub vsej okrutnosti pa je pokazoval Morgan tudi nekoliko dobre odgoje in rahlo srce. Naklonjen je bil zlasti siromakom, delavcem in v stiskah živečim naselnikom, katere je več potov z novci obdaril, tem huje pa je pestil zato bogate in brezsrčne njihove gospodarje za krivice, katere so delali. Za primer stoj tu ena dogodbica.

V gorah araluenskih, glavnem reviru Morganovem, bilo je marca 1864. l. izredno živo. Mnogi delavci so delali novo cesto na stroške vladine. Nadzorstvo je bilo izročeno bogatemu naselniku Adamu, ki je bil z žuli svojih delavcev že močno obogatel. Morgan je izvedel o tem in nekega večera je obiskal njih skupni stan. Delavci so bili še na delu, sekali so drevesa, da si je ura počitka že davno odbila. Morgan z revolverjem v vsakej roki stopi k njim in glasno veli: „Odvrzite sekire!“

Delavci so se grozno prestrašili in barve so jih sprehajale, ko so spoznali Morgana.

„Kje je Adam?“ vpraša tolovaj odločno.

„V stanu“, odgovarjajo delavci. „Pripeljite ga“. Koj so šli in pripeljali prestrašenega Adama. Tolovaj je pomeril v prsi na smrt prestrašenemu Adamu in ostro povprašal okrog stoječe delavce: „Ali vam plačuje?“

„Plačuje.“

Morgan pobesi revolverja in Adam začne prostejše dihati. „Adam, koliko novcev imaš v stanu?“

„Samo 10 f. št. Ali v enej uri ti jih pripravim, kolikor hočeš, jeclja Adam.“

„Samo 10 f. št., nič več?!“ zagrmi s satanskim posmehom Morgan in veli ljudem, naj vsak vzame iz stana svoje reči.

Ko so delavci pobrali svoje reči, ukaže Morgan dvema nažgati baklje in stan zapaliti.

(Dalje prih.)

Politične stvari.

O tržaških razmerah

piše W. „S.- und M. Ztg.“ takole:

Vesti iz Trsta o atentatih s petardami gotovo niso nič novega, ali posebnega. Narobe: množile so se v teku let tako močno, da neso več motile miru celo onih, kateri bi bili veliko bolje pogodili, ako bi bili že davna smatrali jako resnimi te — ne otročje — ampak pobalinske izgrače. Najnovejši napad v uredniškem poslopju lista „L'Adria“ je pač vzbudil pozornost; atentat ta je napravil učinek, kakoršnega si nepoznani metalci petard in njih poznani somišljeniki gotovo neso želeli. Ta pobalinski čin vzel je jednemu ubogemu dečku luč očij, ali dozdeva se, da je vendar enkrat odprl očij vsem onim,

ki dosedaj neso tako jasno poznali tržaških odnošajev, kakor bi bilo želeti v interesu države. Najnovejši napad — ki pa ni ostal brez nezdane — vznemiril in razburil je seveda tržaško meščanstvo; to nam je takoj jasno iz okolnosti, da nas je tako rekoč „ad oculos“ prepričal, kako nevarne morejo postati take iridentovske zabave vsakemu, bodi tega ali onega politiškega mišljenja.

Takrat tržaški mestni zastop ni mogel drugače, nego da se je odpovedal načelu ljubeznivega in milega potrpljenja z vsemi pobalinstvi, ako so le nekako protivavstrijskega okusa. Predsednik municipalne delegacije dr. Dompieri, predložil je neko izjavo, katera naj bi obsodila petarde; ali utemeljenje tega predloga je bilo tako, da je moralo skoro v istej meri, kakor atentat sam, vzbuditi čut vznemirjenja in razburjenja. Dr. Dompieri obsoja sicer čin sam, ali izvršitelji tega čina v njega očeh niso gnjusni zločinci, ampak „nespametneži“, kateri, služeč neke idealnej stvari, neso bili srečni pri izbiranju sredstev.

Gospod dr. Dompieri, kateri smatra metalce petard za „nespametneže“, je povsem vreden član velike večine tržaškega mestnega zastopa in jako smešno bi bilo, ako bi hoteli trditi, da ob tem vprašanju stoji na drugem stališču, nego njegovi kolegi. Dr. Dompierija predlog — ki naj bi obsodil čin petardovcev — priča nam o ciničnej drznosti, koja nas mora uprav osupniti. Skoro ni mogoče verjeti, da bi v zastopu kateregakoli avstrijskega mesta kdo mogel biti tako neverjetno brezsrmen, da bi slikal take ljudi kot nositelje neke „idealne stvari“ — ljudi, kateri hočejo izraževati svoje veleizdajske namene s pomočjo morilskega orodja. Seveda dr. Dompieri, ki je bil tudi član nedavno z dekretom razpuščenega društva „Progresso“ — in v istem dekretu je bilo društvo to označeno kot „državi nevarno“ — ni zagrešil se svojim govorom v mestnem zastopu nikake nedoslednosti; on zastopa tudi tam brez strahu državi sovražna načela, radi katerih so morali razpustiti društvo „Progresso“. Ali tu ne gre samo za dr. Dompierija in tudi ne za nesramno drznost, s katero izjavlja v mestnem zastopu svoje protivavstrijsko mišljenje, ampak govor je o celem tržaškem mestnem zastopu, katerega večina obstoji iz samih tacih oseb, katere neso — tu hočemo povedati vso nepopačeno resnico — ni za las bolji, kakor dr. Dompieri.

Nečastno in sramotno je, da ima tako bogato in cvetoče avstrijsko mesto, kakoršno je Trst, tako zastopstvo — zastopstvo, glede katerega nam tisoč znamenj kaže, da je zastopstvo municipija, ki je vse, samo neavstrijsk. In ta Trst stoji že pet stoletij pod žezlom Habsburžanov in je v tem času — vsled posebne, ne pretržne skrbi, katera bi mogla vzbuditi zavist mnogih družih zvestih mest — se vspel do impozantnega razvoja. Dozdeva se nam, da vse delovanje tega zastopstva vodi le jedina misel, kako bi do krvave satire pretvoril prečastni naslov, ki je nekdanj slavil mesto Tržaško kot

„città fedelissima“. Povsem neprava dobrodušnost zakrivila je, da si domišlja to mesto — katero se mora na vsem, kar je in kar ima, le Avstriji zahvaliti, da ima vrhu vsega še nezaslišan privilegij, škiliti več ali manj prikritim načinom tja čez mejo države, kakor da bi ta država ne imela toliko sile in eneržije, da bi se železno pestjo potlačila vsako gibanje, ki je naperjeno proti nje koristim.

Z mestnim zastopom tržaškim treba je začeti vse drugače govoriti; treba je s tem zastopom vendar enkrat „nemški“ govoriti, da se ga privede do spoznanja onega, po čemur teži — deloma v nespametnosti in nevedoma, večinoma pa drzno in vedoma; tržaškemu mestnemu zastopu je pa treba tudi pokazati, da se dobro zavedamo onega, kar mora država tirjati od svojih podanikov, ako se noče odpovedati svojemu obstanku. Kako naj v avstrijskem mestu tržaškem iztrebimo ona zločinska in veleizdajska nameravanja iredentiške „bande“ — katera je celo italijanska vlada označila kot zločinska in veleizdajska — ako se celo v mestnem zastopu drzno poskuša, obdajati udeležnike te bande se sijajem narodnega mučeništva?! Kako naj prebivalstvo mesta tržaškega hrani in krepí avstrijsko domoljubje, ako je jednemu delu časnikarstva tega mesta dovoljeno, vse božje leto oznanjevati veleizdajstvo in mu pot gladiti — katero časnikarstvo ima prostora le za italijanske zadeve in italijansko kraljevo hišo in ki pozna le molčanje — ki pa je jako značilno — glede vsega, kar se tiče Avstrije in nje cesarske hiše? L'isti ti umejo dobro, izogniti se črki postave ali ne smelo bi se dopuščati, da žalijo duh postave, negujoči takorekoč molčeče izdajalstvo, ki je nevarnejše od govorečega.

Dolgo, da, predolgo menila je vlada, da z blagim postopanjem, dobrotami in prizanesljivostjo najbolje pobija protiavstrijsko gibanje v Trstu. Ali sedaj se nam dozdeva, da je prišla državna uprava do spoznanja, da bi nadaljna prizanesljivost in milostno postopanje značila brezobzirnost do države. Korenika vsega zla in nesreče tiči v mestnem zastopu tržaškem in tu bode morala močna roka nastaviti svojo sekuro, ako hočemo dospeti do zboljšanja. Motijo se gospodje v mestnem zastopu tržaškem, ako menijo, da obstoječa postavna sredstva ne zadostujejo za izvršenje boja proti zistemu, ki sloni na ničvrednosti in izdajstvu; in tudi, ko bi bilo tako, so gospodje iz mestnega zastopa tržaškega, vzlic čudne njih politiške nezrelosti, morda vendar že kedaj čuli, da za izjemne odnošaje se morejo in morajo upotrebiti izjemni zakoni. Ako pa res neso o tem nič čuli, potem bi jim pač mogel kak c. kr. komisar prečitati prikladen „Privatissimum“.

—t—

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Shod slovenskih poslancev sklican je na 2. dan oktobra v Ljubljano. Ožja dotika med slovenskimi poslanci je vsekakor koristna in mnogo

stvari je takih, da je koristno po dobrem prevdanku poravnati in vrediti jih. V obče se mora pa pripoznati, da sedanji političen položaj ni nikakor ugoden za dogovarjanje večjih akcijskih programov, ako se podlage položaja lahko vsak trenutek popolnoma predrugačijo.

— **Imenovanje.** Štajerski avskultant Jakob J a r c in pravni praktikant Makso L o g a r v Škofjiloki imenovana sta avskulantoma za Kranjsko.

— **Deželni zbori** naše države sklicani so za 14. dan oktobra in radovedni bomo gledali na daljni razvoj stvari na Češkem. V drugih deželnih zborih se danes še nemore pričakovati posebnih dogodb.

— **Kraška komisija** kranjska pričela je ta ponedeljek ogledavanje onih za pogozdovanje odločenih prostorov, ki se bodo za zasajenja v letu 1891 odločili.

— **Ljubljanske gimnazije**, ena višja, ena nižja, štejete skupaj 920 učencev. Višja šteje v 14 razredih poleg vodje 25 učiteljev in 579 učencev, nižja pa v 7 razredih, 9 učiteljev in 341 učencev. Profesor J. Franke, ki je bil že imenovan za Novomesto, ostane v Ljubljani.

— **Kvaterni teden** minuli, kateri je za ajdo pri nas vedno najnavarnejši, minul je srečno, ne da bi bila slana posmodila ta jesenski naš pridelek. Letošnja ajda se sicer ne kaže bogata zrnja, vendar pa se je nadejati tolkšnega pridelka, da se bode kmetu delo splačalo. Pregovor naš trdi, da je ajda za kmeta, ker vsi drugi pridelki so za posle in za davek. Z drugimi pridelki, posebno s krompirjem, so letos pri nas večinoma zadovoljni, razun onih, k sreči ne mnogimi kraji, kjer je toča gospodarila. Memo drugih dežel je letos Kranjska srečna, ker bode tudi vinskega pridelka več in boljšega kot minulo leto. Nekateri vinorejci se že prav pohvalijo s pridelki od ameriških trt.

— **Zanimivo.** Pri zgradbi kanala na Vrtačo zadeli so ob Seunigovi hiši na rimski kanal, ki je imel popolnoma isto mer in skoro isto globino, kakor jo bode imel sedanji. Kanal bil je jako soliden od rezanega kamna, z močnimi ploščami pokrit, tlak na dnu pa je bil mesto sedanjega betana od močnih in velicih opečnih plošč. Pri izkopavanji poleg nunskega samostana našli so ostanke nekdanjih mostnih vrat, dolge močne žreblje in kamne, z udolbenimi globinami za stežaje.

— **Občni zbor** mesarske zadruga Ljubljanske bode v četrtek dne 25. t. m. ob 5. uri popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: Pozdrav načelnikov. Poročilo o delovanji in denarnem stanji. Samostalni predlogi.

— **Trahom**, to je egiptska bolezen na očeh, je povod, da se bodo prihodnje dni vsa Ljubljanska učilišča zdravniško preiskala.

— † **Umrl** je preteklo soboto v Ljubljani gospod Anton L e n a r č i č, umirovljeni glavni davkar, v 71. letu svoje dobe.